Ч. 41 (12.697). Львів, вівторок 24. лютого 1931. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Автономія Закарпаття і новий перепис.

Львів, 21. лютого 1931.

Перепис населення з 1. грудня 1930 року на Закарпатській Україні заворушив знову всіх тих, які — кожний з інших причин — зацікавлені у протиукраїнській роботі взагалі та зокрема у спинюванні процесу національного відродження на тій, все ще досить темній, закарпатській землі. Заяви офіціяльних чеських чинників осінню мин. року про назрілий час для введення автономії на Закарпатті викликали пароксизм гніву, який назверх проявився у повені лайок та інсинуацій, шумно реклямованих під назвою „ревеляцій". Провід у цій кампанії вів, як відомо, краківський „Ілюстрований Курер Цодзенни", який з найвищим захопленням вхопився теми, яку за одним махом посадив на обидва свої улюблені коники: протиукраїнський і протичеський. Ми переказували у свій час ці подивугідні нісенітниці, які всуміш змішували чеську офіціяльну внутрішню й закордонну політику, протипольські саботажі у Східній Галичині та неповажні вискоки деяких емігрантів-авантюристів (Полтавець-Остряниця, Горбанюк і т. п.). Всі ті курєркові виводи зводилися до одного, а саме, що вся закарпатська автономія — це лише і виключно протипольська затія, себто позбавлена всяких річевих мотивів потреб краєвого населення.

Аж ось та сама ворожа преса вдарила раптом у радісний тон: офіціяльний перепис на Закарпатті виказав, — мовляв, — що нема там вовсім українців, іншими словами, що булоб уже занадто яскравою непослідовністю, коли би центральна чеська влада й далі настоювала на доцільности ніби української автономії для Закарпаття. Таким робом з недавнім переписом населеня у Чехословацькій Республиці частина польської і ціла російська преса звязали справу автономії Закарпаття, при чому — очевидно — дальше торочать протиукраїнські й протичеські теревені: сталася, мовляв, велика компромітація українців та „українофільської" празької політики!

Очевидно, що таке представлювання справи обраховане виключно на повну непоінформованість читаючої публики, надзвичайно слабо зорієнтованої у складних закарпатських відносинах. Польська санаційно-ендецька преса (в роді краківського „Курєрка", і московська (закарпатські „Руская Земля" і „Русскій Вестнік", львівський „Русскій Ґолос" та еміґрантські часописи, впр. кадетський „Руль" у Берліні) жонґлюють двома цифрами перепису: 2355 українців і 435.000 „руских" і приходять на їх підставі до висновку, що на Закарпатті живе близько пів мільона *„росіян"* а лише неповна 2 з половиною тисячі українців, — іншими словами, що це земля російська, а все тамошнє українство — штучно защеплене й наплинове. Таке представлення справи є надзвичайним і то — твердимо — свідомим та злобним упрощуванням проблеми *процесу національного освідомлення закарпатських народніх мас* та тісно звязаної з нею, але далеко не суттєвої і не найважнішої проблеми національної термінольоґії.

Передовсім не знаємо ще, як звучить офіціяльно ця рубрика, в яку вписалося 435.000 мешканців Закарпаття: чи це „русскі", „рускі" чи „русини". Знаємо, що у нас в Галичині рішуче ніхто вже не причислив би „русина" до російської (московської) нації і що ця назва, від часу — так мовити — офіціяльної декларації одного „малопольського русина" у варшавському соймі, служить вже лише на окреслення політичного шкурництва й ґешефтярства. Але чейже факт істнування по нинішній день офіціяльної термінольоґії „русин", „рускі" не перекреслює ще факту істнування у Польщі ок. шости мільйонів українців, що мають спільну мову, історію й культуру з поверх 30-ти мільйонами українців поза межами Польщі! І чи зовуть нас народом „руским" чи „русінським" це абсолютно суті справи не міняє і має лише цілком другорядне значіння одної з пречисленних політичних кличок. Таксамо назва „малоросів" ані не „зліквідувала" ані не перемінила мільйонів наддніпрянських українців, яким цілі віки не вільно було вживати свого імени.

На Закарпатті „русинами" та „руснаками" ще нині зовуть себе — буває — не лише люди з неграмотних низів, цілком національно темні, але й із деякою національною *українською* свідомістю, цілком так само, як це було у нас, в Галичині, ще в 60. і 70. рр. мин. ст. І тому підтягати тих закарпатців, що звуть себе „русинами" та „руснаками", під поняття „росіян" — це навіть з формального боку звичайний грубий обман. Тимбільший обман з суттєвого боку. Бо коли навіть поважна частина закарпатців назвала би себе *„русскими"* через два „с", то й це було би лише *доказом низького ступня національного, культурно-політичного розвитку* тамошніх мас, а не доказом істнування півмільйонового *автохтонного російського населення!*

Всі ті, які стоять на становищі неґації окремішности української нації, які бачать „єдиний русскій народ" над Невою, Волгою, Дніпром, Бугом і Сяном — всі ті є у порядку, коли заперечують теж істнування українців над Тисою. Але і — „віце верза" — щоби бути в порядку з такою теорією, з теорією півмільйонового російського населення на Закарпатті, як частини 90-ти чи 100 мільйонової „єдиної русской" нації, — на це треба вийти з засадничої „тези", прийнятої „Рулем": „„Українство видумав у 60. рр. австрійський ґраф Скаллон..." („Украінскій Седан в Подкарпатской Русі", „Руль" з 3. II. ц. р.). З хвилиною, як признати цю оригінальну „наукову тезу" провокацією та абсурдом — провокаційною і абсурдною стає також ціла теорія російського автохтонного населення в країні, переділеній Карпатами, тисячами кільометрів і збитою українською етнічною масою від російської етнічної території, — населення, яке говорить одною із численних льокальних говірок української мови та звязане ґеоґрафічно, етнічно й культурно-історично з матірним українським пнем!

Вислід закарпатського перепису не тільки не перечить, але навпаки — підтверджує потребу автономічного устрою Закарпаття. Бо цей вислід каже, що як довго та країна буде лише експльоатаційним тереном політ. партій, які нічого спільного не мають з місц. населенням і пригадують собі його лише підчас парляментарних виборів, як довго той край буде лише предметом щораз нових політичних експериментів, — так довго черепашою ходою ітиме поступ *духової і матеріяльної культури* серед тамошнього закарпатського населення. Лише автономічний устрій, заґарантований Закарпаттю міжнароднім і чесько-словацьким законодавством, може дати йому можність приспішити цей культурний розвиток. А з розвитком матеріяльної і духової культури прийде й розвиток національної свідомости закарпатських мас! І ця свідомість може бути лише свідомістю *української* національности! Це станеться і тоді, коли автономія Закарпаття не буде збудована на ніякій спеціяльно „українофільській" тенденції. Автономія Закарпаття не може лише упривілеювати, не може фаворизувати протиукраїнських течій. Хай лише автономічний устрій дасть можність свобідної конкуренції українського та „русского" руху на Закарпатті: ми не маємо ніякого сумніву щодо остаточного висліду цього суперництва! Не маємо теж ніякого сумніву, що той вислід вийде на користь не лише українській нації, але й Чехословацькій Республиці, яка позискає собі серця пів мільона громадян української національности, а з ними довічну приязнь цілого великого українського народу.

І тому, що це прегарно знають і московські „Рулі" і польські „Курєрки", — вони так завзято поборюють саму *засаду* закарпатської автономії.

Їх становище є ще одним арґументом саме на потребу і доцільність автономії. Державний розум чеських керманичів каже сподіватися, що ця справа буде в найближчому часі полагоджена.

Соймова комісія закордонних справ.

Промова посла д-ра Ярослава Олесницького, виголошена дня 20. лютого 1931 р. в Комісії Справ Заграничних в дискусії над експозе міністра Залеського.

Висока Комісіє! Хочу доторкнути тільки деяких питань, порушених в експозе п. міністра закордонних справ, зокрема-ж тих, що відносяться до української народности. Щодо засадничого становища міністра у справі удержання мира і тісно звязаної з цим справи розоруження, то, очевидно, можна цьому тільки притакнути. Одначе п. міністр висказав при тім застереження, що мовляв, „стільки розоруження скільки безпеченства". Ця формула винайдена у Франції". **„Autant de securitè, autant de desarmement".** Одначе вона дуже гнучка й елястична. Відповідно до цього, як її розуміється, а також відповідно до потреби можна поняття цього застереження затіснити таким чином, що оружну силу можнаб незвичайно обмежити, але можна його і поширити так, що фінанси не тільки Польщі, але навіть Зед. Держав Америки не вистарчилиб на удержання відповідної збройної сили; бо якоїж армії булоб потрібно, щоби забезпечитись належито, хочби перед східним сусідом, який диспонує міліоновим людським матеріялом.

Одначе, на мою скромну думку, навіть і супроти найсильніших сусідів, не буде достаточною забезпекою побільшення і так вже непропорціонально великої і коштовної армії, коли не буде іншого забезпечення, а саме: задоволення усіх горожан відносинами в державі, до якої вони належать. Державі, яка витворить для своїх горожан такі умови, що вони не матимуть потреби оглядатися за якимись іншими можливостями, не можуть загрожувати навіть найсильніші сусіди. Відноситься це зокрема до держав, які не є суцільно національними, але, як держава польська, обіймають значний відсоток населення гетерогенного, населення, що належить до інших народностей. І тут, очевидно, висувається на перший плян, якнайчисленніша з них, українська народність.

У звязку з тим я й переходжу до цієї частини експозе п. міністра, в якій він займається справою меншостей. П. міністр зазначив, що в Польщі істнує традиція толеранції і що польський уряд стоїть на становищі льояльного виконування зобовязань супроти меншин, та хоче усунути всі причини непорозумінь. На жаль від Парляментарної Репрезентації українського народу мушу з прикрістю ствердити щось зовсім протилежне до того, що сказав п. міністр. Польська держава не сповняє супроти нас тих зобовязань, які приняла в міжнародніх трактатах щодо кожної національної меншини взагалі. Тут не місце вказувати і повторювати всі ті жалоби й заміти, які ми вже висказали як у соймі так й у відповідних комісіях і з малою частиною яких і при тім найсумнішою, маю на думці справу пацифікації, ми мусіли навіть звернутись до Ліґи Націй. Польська держава приняла загальні зобовязання щодо прав меншостей такі самі, як приняли їх на себе інші держави (Чехословаччина, Румунія).

Одначе польська держава приняла щодо Сх. Галичини також, крім згаданих міжнародніх зобовязань, іще і інші, які набрали також міжнародного характеру. Внутрішній польський закон з дня 26. вересня 1922 р. вводить для Східньої Галичини автономію, а також по

становляє, що в найближчому часі має бути заснований український університет. Рада Амбасадорів, признаючи своїм рішенням з дня 14. березня 1923 р. Сх. Галичину Польщі, покликується на те, що Польща сама признала, що ця частина краю вимагає спеціяльної автономії; тим самим покликується те рішення Ради Амбасадорів посередньо на повищий польський закон, який був їй предложений польським урядом у тій ціли, щоби добитися прилучення Східньої Галичини до Польщі. Тому цей внутрішній польський закон набрав тим самим характеру міжнароднього зобовязання. Чи потреба ще констатувати, що нічого з цього не проведено в життя, чи потреба далі стверджувати, що досі не найшовся ніхто з польських державних мужів, ніхто з польських політиків, який пробував би вже не розвязати, але бодай відповідно обняти і приступити до якогось розвязання українського питання в Польщі. Не обіймаю тим замітом польської соціялістичної партії, яка одна тільки підіймала це питання і якої представник пос. Недзялковський також і в сьогодняшній дебаті порушив це питання. Правда, що маршал Пілсудський пробував у 1920 р. розвязки української проблеми, але й він не підійшов до неї у властивий спосіб, всеж таки бодай оцінював її міжнародне значіння.

Українське питання є вже сьогодні міжнароднім питанням і не дасться вже більше усунути з міжнародньої політики. Зазначив це сьогодні дуже слушно пос. Недзялковський, а для дальшої ілюстрації справи, панове позволять, що наведу вам уступ з одного з найповажніших політичних денників в Европі, денника консервативного та до Польщі прихильного („Journal de Genève"). Дня 24. січня ц. р. в день полагодження справи німецької жалоби в Женеві появилася в тім деннику стаття п. н. „La Pologne á Genève". Переповідаючи хід цієї справи і визнаючи дипльоматичний хист п. міністра Залеського автор статті пише: „Ми вже довідались, що діялось на Шлеську та не знаємо ще добре, що сталось у Галичині. Від кількох місяців доходили до нас часто відомости про тортурування селян, нищення кооператив. Ми їх не публікували, бо належить не вірити відразу оповіданням про такі жорстокости. Але повірено їм у Льондоні і 65 англійських послів внесло петицію до Ліґи Націй, яку вже передано комітетові трьох. Та справа є скомплікована. Щодо самих наведених фактів жорстокости, то треба їх розслідити на місці незалежними людьми. Щодо відповідальности, то треба сягнути в минуле, бо погляди є ріжні. Поляки обвинувачують українських терористів, що вони розпочали акцію. Українці зі свого боку, обвинувачують Польщу, що не виповнила свого міжнароднього зобовязання: дати їм у Галичині автономію. Однак як могла вона це зробити, коли є певним, що автономна Галичина — не мала би нічого пильнішого до зроблення, як відділитись від Польщі — та можливо підпасти під вплив Москви. Небезпека для Европи і для мира булаб велика. У дійсності, правдиву помилку зробила Европа, яка не вміла переконатись у 1920 році, що це в її інтересі було піддержати Україну і зробити її незалежною".

Тут мушу звернутись ще до цих арґументів, які висувається проти нас навіть у відчитаній тільки що мною статті, а саме, що чужі держави впливають на нас, що інґерують та визначують нашу політику. Загально говориться про вплив Берліна, а в сенатській комісії сен. Левенгерц, який не знаю з якого титулу, зроґує собі характер знавця справ меншин, піддержав дуже рішучо, очевидно без реальних арґументів, це твердження. Краківський „Курер Цодзенни" вже в кількох статтях говорить про чеську інтриґу серед українців проти Польщі. У відчитаній мною статті швайцарської ґазети згадується про вплив Совітів, а тут передімною більшовицька українська ґазета „Українські Щоденні Вісти", що виходить у Ню Йорку. Вона знов пише ні менше ні більше, як тільки про буржуазно поміщицьку польсько-українську федерацію. Наводжу дослівно: „Процес ущільнення української буржуазії з польською відбувається за проводом головної української буржуазної партії — УНДО, яка розгортає таку програму своєї т. зв. (української політики), що цілком відповідає інтересам та великодержавницьким намірам польського імперіялізму".

Бачите, панове, що говорять не тільки про берлінську інтриґу, чеську або більшовицькі впливи, але й про польсько-український протибільшовицький фашизм. Чи можна це все брати поважно, чи не перечить воно одно одному.

Я заявляю тут, як це вже раз заявляв недавно мій товариш пос. Луцький, що ми не є ані не будемо знаряддям ніякої чужої політики, ані чужої держави, та що політика наша є тільки українська, то є така, що має на ціли виключно добро нашого народу.

Ліквідація церковних маєтків на Волині.

(Кореспонденція з Волині.)

Два роки тому, якось сама собою припинилася розпродажа церковної землі на Волині і здавалося, що з тим дадуть спокій. Але в останніх часіх маємо відомости, що Волинська Духовна Консисторія за згодою митрополита Дениса знову приступає до ліквідації церковного майна. В першу чергу мають продати 30 гектарів з тієї землі, що належить до загаєцького монастиря на Кремянеччині. Душею тієї акції є відомий протоєрей Михайло Борецький і прот. Михайло Яковлів — обидва члени Консисторії. З початком лютого вони їздили до Луцька, де мали отримати на це згоду світської влади. Отже розспродажа нерухомого майна православної церкви на Волині не припинилася, а відбувається далі. Не досить того, що його пошарпали так міцно протягом останніх 8 років, його продовжують обкроювати і тепер, щоби, очевидно, довести до повної ліквідації. За давніх часів наші побожні предки-князі, бояри, козацька старшина, міщанство і селяни — старалися надаванням церквам і монастирям лісів і ґрунтів забезпечити істнування та розвій духовної української культури. В наші часи напливовий московський елемент, що з ласки панської посів Православну Українську Церкву, шляхом розпродажі церковної власности прямує не до чого іншого, як до позбавлення цієї культури її матеріяльних підстав.

Таке поводження московської єрархії є не тільки шкідливим для українського населення, але воно порушує формальні права. Згідно з російськими законами, що ще не втратили обовязуючої сили у Польщі, церковні землі залишаються непорушною церковною власністю (Свод зак. т. IX. арт. 446). Ці землі можна продати або обміняти лише в особливо важних випадках, коли продаж або обмін приносить для церкви правдиві користи й вигоди. Але й на це потрібний був дозвіл верховної влади. Капітал, виручений від продажі церковної землі, мусить йти виключно на купно державних процентних паперів або на придбання іншої нерухомости замість проданої. Доходи з набутої таким чином нерухомости або відсотки з державних паперів треба уживати лише на утримання клеру даної церкви (там-же, арт. 447). Навіть в аренду можна віддавати лише не довше як на два роки. Так каже закон.

Тимчасом, на Волині продаж землі зробилася вже не винятком, а звичайним явищем, на якому нажилося майже кілька пройдисвітів. Вигоди від продажі церковної землі для церкви дуже незначні. Звичайно практикується так: з одержаної суми 10 проц. йде причтові даної церкви, 40 проц. на митрополію і тільки 50 проц. на потреби церкви. Але це від суми номінальної, а не фактично одержаної, бо в актах продажі ставиться меншу суму, ніж в дійсності береться; куди йде ріжниця, цим звичайно покупець не цікавиться тай не повинен цікавитися. Землю продають по більшій части селянам, а ліси — жидам. Формальних актів купна-продажі не роблять, лише підписують арендну умову на 12 років, пояснюючи селянинові, що в міжчасі „буде зроблений" формальний контракт... Але в міжчасі можуть наступити ріжні випадки і селяни можуть бути позбавлені тої землі, а про гроші, заплачені за землю, хіба прийдеться питати у вітра в полі...

Духовна Консисторія й Митрополія будуть оправдувати продажу 30 гектарів монастирської землі заспокоєнням потреб загаєцького монастиря, в звязку з його заборженістю та поганою господаркою. Але на це треба іншої ради: поганий стан того монастиря стоїть у звязку з непосильно- високими для нього данинами, що грішми й продуктами широко пливуть в митрополичу кишеню (одної готівки — 15.000 зол.). Отож найбільш раціональний спосіб рятувати монастир в такому тяжкому господарчому стані — стриматися на пару років від стягання не

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ЛЮТОГО 1931.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПІДПАЛ.

(Із судової салі.)

Оце розкажу вам правдиву подію, не видумку, а коли не вірите, то можете про це переконатися із судових актів.

Приходить до мене в канцелярію ґазда середніх літ. По одягу пізнаю, що він з Козівщини. Звитався, як звичайно у нас водиться, та не говорячи нічого, виймає ізза ременя помятий уже папір, розправляє його своїми мозолистими пальцями і кладе на стіл.

На перший погляд пізнаю, що це акт обвинувачення. Беру в руки і читаю. Така собі звичайна річ.

Державна прокураторія обвинувачує Петра Коваля у підпалі на шкоду якогось там Павла Пастернака.

Обвинувачений признався до вини...

Врешті годі було перечити, бо його піймали у білий день, на ґорячому.

— Чи обвинувачений ваш син? — питаю.

— Син, паночку, син, одинак, підпора моєї старости, уся моя надія!

Чую, як йому при тих словах дріжить голос, щось за глотку давить, а з очей виступають сльози.

— Як воно таке сталося?

— Не знаю і не відаю... Хопили його мов чорти добру душу, не дозволили розмовитися. Ледви жінка бохонець хліба вспіла дати.

Відтак таки не здержався і заплакав.

— Така добра, працьовита дитина!... Ми з жінкою вже світа не бачимо, жінка геть очі виплакала... бідний мій Петрусь, що йому сталося?

— Так його при підпалі піймали?

— Всі кажуть, що так, бо я цього не бачив, я дома не був. Паноньку! рятуйте його і нас бідних. Він сирота в кримінталі зігниє, а ми загриземося до смерти. Рятуйте його, нічого для вас не пожалію, тай Господа за вас просити та молити буду...

Мені стало жалко чоловіка. Така ніжна любов батька до дитини мене зворушила. Я став його заспокоювати.

— Не плачте, батьку, Бог ласкавий... я роздивлюся і зроблю, що зможу. Прийдіть до мене за два-три дні, як акти прочитаю і з хлопцем розмовлюся.

Зараз того дня пополудні я пішов до вязниці. Привели мені хлопця не більш вісімнацяти літ. Блідий, мов полотно. Я придивлявся нераз уже до лиця вязнів, особливо тих, що звикли жити на сонці і свіжому воздусі. Воно має особливу краску. То не блідота людини хорої та недокровної. То образ ростинки, що жила щаслива на сонці, а її викопали і в посудину пересадили, та у темному кутику поставили. Вона терпить страшний біль і вяне, поки не всохне.

— Ходи до мене хлопче, ближче. Ми розмовимося. Твій батько був у мене, щоб тебе боронити.

Підходить несміло і глядить на мене наляканими очима, а вони сині, мов незабудьки, сама невинність із них визирає. Я гладжу його по лиці, щоб його осмілити.

— Ти Петро називаєшся?

— Петро Коваль. Прокопів.

— Письменний?

— Ходив до школи, знаю читати і писати...

— Тебе обвинувачують, що ти підпалив Пастернака і ти признався до цього.

— Я признався, бо люди говорили, що мене піймали при тому, але я нічого не памятаю...

— Чогож ти підпалив?

— Не знаю. Прийшов до нашої хати якийсь чорний пан, закликав мене з печі, де я спав, вивів на вулицю і казав мені: „підпали!" Я засвітив сірник, потому хтось крикнув... а опісля не памятаю. Аж збіглися люди, взяли мене, потому прийшов жандар і взяв мене з громадської канцелярії до арешту до Козови.

— Кого ти підпалив?

— Кажуть, що Петра Пастернака... я не знаю

— Чи ти маєш на нього яку злість?

— Ні, тато, тай мама казали, — він замявся та понизив очі — що мене будуть женити з його дочкою Марійкою. При тих словах він почервонів, мов бурак.

— А ти її не хотів, чи вона тебе?

— Ні, ми обоє хотіли, і її батько хотіли, та ми ще не мали літ...

Хлопець осмілився і видно було, що на хвилину забув про своє положення.

— Ну чогож ти його підпалив?

— Мені пан казав...

— А ти знаєш того пана?

— Не знав і не знаю, відкіля він у хаті взявся.

„Що за казка — думаю собі — як це зясувати собі, і коли я з ним договорюся до путнього кінця?"

Дивлюся в його помарніле лице, в ті сині невинні очі... Хібаж так злочинець на світ дивиться? Не видно в них ні крихітки злоби, хи-

посильної для нього данини. Ми далекі від думки радити митрополитові редукцію свого особистого бюджету: останній може залишитися непорушним, як тільки припинити московське видавництво цілком непотрібних на Волині книжок і **обмежити, а то і цілком зліквідувати „русифікаційну (москвофільську) акцію, що під виглядом православного руху шириться по темних кутках Галичини і коштує досить дорого...**

В кожному разі, розпродажа церковної власности не є справою виключно конфесіональною, він має загальне значіння для інтересів української культури. Звертаємо на це увагу Української Парляментарної Репрезентації, як оборонцеві українських національних інтересів і сподіємося, що вона вживе всіх можливих правних заходів, щоби нарешті положити кінець московській ліквідаційній праці над українськими церковними землями.

С. П—ко.

Ще в справі переписки парохіяльних урядів з державними чинниками.

(З кругів духовенства.)

В розпорядку про листові пересилки парохіяльних урядів читаємо: „Przesylki listowe urzędów parafjalnych nie są zwolnione od należytości za pospieszne doręczenie, za polecenie i za zwrotne poświadczenie odbioru. — Ministerstwo Poczt i Telegrafów w Warszawie reskryptem z 19. IX. 1930 Nr. 3888/V oznajmiło, że w myśl wyraźnego brzmienia punktu 1 lit. „b" art. 23. ustawy z dnia 3. czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie w brzmieniu ustalonem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22. marca 1928 r. (Dz. Urz. Nr. 21 ex 1928 poz. 109) tylko władzom i urzędom państwowym przysługuje wolność od opłat pocztowych za zwykłe i polecone przesyłki listowe, oraz za zwrotnem poświadczeniem odbioru.

U r z ę d y p a r a f j a l n e n i e m a j ą c h a r a k t e r u u r z ę d ó w a n i w ł a d z p a ń s t w o w y c h, przeto nie przysługuje im zwolnienie od opłat za polecenie przesyłek listowych i za zwrotne poświadczenie odbioru, a wolne są od opłat za zwykłe przesyłki listowe". Томуто Уряд Воєвідський у Львові ошибається, коли в письмі з 9. серпня 1930 („Діло" з 11. листопада 1930 ч. 251) каже, що „p r o w a d z e n i e m e t r y k j a k o f u n k c j a p a ń s t w o w e j a d m i n i s t r a c j i zostało poruczone odnośnym proboszczom", що „proboszczowie prowadzą odnośne księgi metrykalne w poruczonem przez Państwo zakresie działania" „proboszczowie więc pełniąc funkcje prowadzących metryki (urzędników stanu cywilnego) są publicznemi funkcjonarjuszami, przeto w korespondencji urzędowej w tym charakterze z państwowemi władzami i urzędami mają używać języka państwowego", „w razie więc niestosowania się do tych przepisów gr. kat. proboszczów należy wobec nich zastosować postanowienie art. 45 48 rozp. Prez. Rzp. z 22 3 1928 o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. Rz. P. Nr. 36 poz. 324)". Подивляти належить письмо п. Президента Апеляційного Суду у Львові з дня 6 9 1930 Pres. 26670/30/17. I., де він всупереч ореченню Найв. Суду з 24/5 1930 ч. III. к 686/29 прилучився до становища Воєводи Голуховського.

Я не погоджуюся також з розпор. Пресв. Еп. Григорія (Нова Зоря 5/10 1930 ч. 76) точка 2) що „Виказв статистичні і посвідки метрикальні для державних властей в 1-ій і 2-ій інстанції (власти адміністраційні, судейські і пр.) належить виставляти в українській мові. Тіж самі виказв статистичні і посвідки для державних властей в 3-тій інстанції як також для всіх військових Властей належить виставляти в польській мові". Таж ореченяя Найвис. Суду з 24/5 1930 говорить: „Особи, яким поручено ведения метрикальних книг, відповідаючи на запити державних властей в метрикальних і статистичних справах..." не говорить про інстанції, до котрих можна писати по українськи, а до яких не можна, тільки загально каже „на запити державних властей в справах метрикальних і статистичних", отже до властей державних в I., II. і III. інстанції (статистичних у Варшаві, військових ПКУ.). В практиці розуміють такі військові власти і статист. державний уряд в Варшаві. На жадання одного ПКУ. я виставив метрикальні посвідки в українській мові. ПКУ. звернуло, щоби їх виставити „w języku państwowym" (через староство і державну поліцію). Я подиктував постерунковому рішення Найв. Суду і заявив, що по польськи не буду писати, і вже 2 місяці минуло, а справи більше не тикають. В останньому місяці староство потребувало дати смерти поборових хлопців і прислало постерункового за ними; я подиктував і на тім кінець. Статистичні виказв до Варшави за III. і IV. квартал 1930 я написав по українськи. Уряд статистичний звернув виказ за IV. квартал, щоби його доповнити (через староство). Та ні Уряд статистичний ні Староство не жадали тих виказів „w języku państwowym", бо їм вже стало очевидним, що гр. кат. Уряди парохіяльні мають робити виказв статистичні і посвідки метрикальні в матірній мові.

На жаль численні священики не знати чому пишуть це по польськи.

Парох

З документів часу.

Мотиви розвязання читальні „Просвіти" в Тустановичах.

Нам прислано до поміщення такий характеристичний документ наших днів:

Starostwo Drohobyckie L. 102/6/stow. Drohobycz, dnia 6. II 1931. Do Zarządu stowarzyszenia Czytelni Proświty w Tustanowicach (do rąk przewodniczącego p. D-ra Mikołaja Terleckiego w Tustanowicach.)

Urząd wojewódzki lwowski reskryptem z dnia 27. I. 1931 L. BP. 208 11) Prośw. ex 1930, na mocy par. 25 ustawy o stowarzyszeniach z dnia 15. listopada 1867 Dz. p. p. Nr. 134 rozwiązuje po myśli par. 24. powołanej ustawy stowarzyszenie pod nazwą „Czytelnia Proświty" z siedzibą w Tustanowicach, ponieważ stowarzyszenie to nie odpowiada warunkom swego prawnego istnienia oraz przekroczyło określony statutami zakres działania.

W szczególności rzeczone stowarzyszenie, oparte na statucie zatwierdzonym reskryptem Urzędu woj. z dnia 23. grudnia 1924 L. 214/52/pr. 1924, zeszło na tory działalności politycznej przeciwpaństwowej. Stwierdzono bowiem, że zarząd rzecz. stow. zezwolił na istnienie w swym lokalu tajnej organizacji pod nazwą: „Płastunowij kuriń". Nr. 49, zaś członkowie stow. brali czynny udział w tej organizacji, że urządzano tam zebrania, ćwiczenia na wzór wojskowy, przedstawienia i t. p. oraz że w lokalu T-wa mieściło się archiwum organizacji.

Podczas przeprowadzonej w dniu 25 września 1930 r. w lokalu stowarzyszenia rewizji -- znaleziono następujące przedmioty, należące do powyższej organizacji:

1) rysunek w sprawie poświęcenia sztandaru 49 kurinia, nadesłany przez drugi kuryń st. płastunów w Stryju, a pod rysunkiem napis, wzywający do walki o lepsze jutro narodu ukraińskiego, taki sam rysunek nadesłany z 57 kurinia w Synewódzku Wyżnem, z kurynia „Wowczka" z Kołomyji, z 5 kurynia w Stryju, 16 kurinia w Stryju i 3 kurinia we Lwowie.

Dalej znaleziono karty rejestracyjne płastunów z Tustanowic w ilości 66 sztuk, kilkanaście protokołów egzaminu złożonego przez płastunów, 202 różnych pism, zaproszeń, sprawozdań, świadectw i t. p., 41 kart wpisu do płastu, księgę raportu 2. hurtka 49 kurinia, książkę rozkazów 49 kurinia, księgę kasową tegoż kurinia, oraz większą ilość różnych broszur odnoszących się do organizacji płasta które to materjały oddano sądowi okręg. w Samborze.

Nadto ustalono w czasie dochodzeń, że 49 kurin w Tustanowicach wydawał miesięcznik — Watra — nielegalne czasopismo, podpisywane wprawdzie przez 18 płastowy kurin w Drohobyczu, jednak znalezione w lokalu ukr. gimnazium w Drohobyczu dwa własnoręczne pisma Dragana Romana z Tustanowic udowodniły, że broszury te redagowane były przez 49 kurin płastowy w Tustanowicach, który mieścił się w lokalu czytelni Proświty w Tustanowicach.

Utworzenie przez rzeczone stowarzyszenie, według statutu mające na celu jedynie oświatę i podniesienie kultury rusińskiego narodu — powyższej tajnej organizacji o charakterze wojskowym oraz udzielenie jej lokalu i wszelkiego poparcia, pośredni oraz bezpośredni udział członków T-wa w działalności tej organizacji, dowodzą, że rzecz. stow. nadużyło z całą świadomością dozwolonej mu statutem formy działania do celów niedozwolonych.

Rodzaj czynu jest naruszeniem ustawy i przekroczeniem statutowego zakresu działania, a przez powyższą działalność stow. przestało zarazem odpowiadać prawnym warunkom swego istnienia.

Powołane przyczyny uzasadniają rozwiązanie rzeczonego stowarzyszenia.

Od tego orzeczenia wolno wnieść odwołanie do Min. spr. wewn., które podać należy do urz. woj. w ciągu dni 14, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia z tem, że ewentualnemu odwołaniu nie przyznaje się mocy wstrzymującej.

Majątek stowa-nia, przypadający w myśl par. 53 statutu na rzecz T-wa Proświty we Lwowie, należy oddać delegatom gminy Borysław. Odtąd st—nie jako nielegalnie istniejące nie może rozwijać działalności w jakiejkolwiek formie. — Za Starostę Kisielewski.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ЗЕМЛІ.

ВОЛИНЬ.

Волинь „Піємонтом". Про те, яким „Піємонтом" може стати Волинь, свідчать цифри дітей шкільного віку, для яких нема місця в школах. Ці цифри подаємо за комунікатом головної управи союзу польських учителів з дня 10. лютого ц. р.

У Здолбунові не вистарчило місць у школах для 630 дітей, у Ковлі — 300, в Костополі — 1020. У гмінах: здолбунівського пов.: Хорів — 450, Корець — 680; луцького пов.: Сильно — 418, Рожище — 250; кремянецького пов.: Олексин — 1550, Вишневець — 1350, Вишгородок — 775; костопільського пов.: Степань — 820, Стидинь — 350; горохівського пов.: Киселин — 393 дітей. З інших місцевосей нема відомостей.

З огляду на брак шкіл, у деяких місцевостях відвідує школи ледви 15—20 відс. Коли взяти під увагу щорічний приріст дітей на Волині 30 тисяч, то легко собі уявити, в якій мірі загрожує нам анальфабетизм. Є вже й тепер багато сіл, у яких нараховується всього кілька осіб, що вміють читати й писати.

До збільшення анальфабетизму причиняється не лише брак шкіл. У с. Покащеві шкільний будинок світив пусткою цілий рік, бо не було вчителя. В с. Колодежі селяни просили забрати в них невідповідного вчителя. Коли-ж їхне бажання не було задоволене, громада відмовилася давати під школу свій будинок і школа перестала існувати.

Вчителька самовбивниця. Дня 8. лютого в Сарнах покінчила самогубством (повісилася) вчителька місцевої школи Софія Заложна.

Ліквідація КПЗУ. З польських джерел вичитуємо, що поліція арештувала делегатів комінтерну д-ра Германа й Соню Шнайдер, які прибули з Берліна для зорганізування на східних землях провізоричного центрального органу компартії. Арештованих уміщено в луцькій вязниці.

Усунення редактора. Редактора майже урядового органу „Пш. Волиньскі" Т. Загурського, що різко висловився проти слідчого відділу в Луцьку на підставі слів мін. Складковського, усунули від редагування газети.

Нові інформації про СРСР. Комуністи вживають нових засобів до агітації за свій устрій, а саме: пускають чутки, що на Волинь привезені більшовицькі кальоші по 1 зол. 50 сот. за пару, що в Рівному продавали бідним більшовицькі гуси по 60 сот. за штуку, що прийшли з Большевії кожухи по 30 зол. і т. д. Все це має свідчити, як добре там живеться.

Дотепний ковельський соймик. З метою ощадности ковельський соймик зредукував лікарський персонал в Буцині, підвищив оплату в ковельськім шпиталі до 10 зол. денно „від чужих", а натомість заводить у всіх гмінах „договорових майстрів".

трости, підступу. Тут либонь якась психічна загадка, якої я покищо розчовпати не можу.

— Слухай, Петре! Якщо я маю тебе боронити, то мусиш мені сказати усю правду, нічого не закривати. Я все мушу знати, так як на сповіді.

— Я кажу правду.

— Скажи мені, що ти перед тим робив?

— Я спав на печі, прийшов той чорний пан, сіпнув мене за полу, відкликав на двір і... я вже казав, що дальше.

— Колиж ти підпалив?

— Вже над вечором, бо як мене повели в громадську канцелярію, то вже смеркалося.

— То ти цілий день спав? Чому?

— Я поклався спати аж рано, як з варти вернувся.

— Якаж то варта була?

— Громадська варта. У нас вартують чергою за нумерами по двох.

— А ти вже був коли на такій варті?

— Перший раз...

— А що такий вартівник має робити?

— Має пильнувати, щоб люди з голим світлом не ходили, щоб хто церкви не обікрав.

— А хібаж поважиться хто церкву обкрадати?... Святе місце.

Тепер хлопець оживився.

— Чому ні? У нас, тому два роки буде, обікрали церкву до чиста.

— А злодіїв піймали?

— Одного піймали, а другий утік.

— А того, що піймали, ти бачив?

— Бачив. Такий чорний пан... його привели до коршми і добре вибили, поки його жандар не забрав...

(Докінчення буде.)

Не дозволяють. У Рівному „Союз Українок" не одержав дозволу на збори, а „Літературно-Мистецьке Т-во", зовсім аполітичне, не дістало дозволу на вистави. Кажуть, що все це стоїть у звязку з тим, що в Рівному організується „Рідна Хата", яка має „заступити" всі інші організації. Організує її п. Бура.

—o—

Японський театр.

(З нагоди виступів японської трупи Токуіро Тсутсуї у Львові.)

Чи міг би чужинець на підставі трьох пєс з нашого народнього репертуару висловити свою думку про наш театр, не знаючи нашої мови, історії ні звичаїв? У такому приблизно становищі є ми супроти японського театру — такого далекого від нас світа як далекими є острівці з вулькавічної землі від наших степів.

Трупа, що відвідала Львів, показала нам зразки т. зв. клясичного японського театру. Це пєси з XVII. і XVIII. віку. До цієї доби і після неї японці мають мало оригінальну драматичну творчість. Дарма, що їхня література має за собою 1000 літ розвитку — цей розвиток є рабським наслідуванням раз вироблених готових схем. До XVII. в. у театрі панує здебільша релігійний балет (т. зв. Но), що грає на мандрівних сценках біля святинь, з єдиним краєвидом замість декорації, з публикою по трьох боках сцени, з 6 музиками, що тягнуть свою безмежно-одноманітну мельодію на барабанчиках і флейтах, підспівуючи зовсім так само, як наші гуцули під трембіту. Цей хор супроводить акцію і зазначує її напружені моменти: тихе голосіння переходить у пронизливий зойк або чигук.

Велика реформа драми в XVII. в. звязана з іменем японського Шекспіра та Молієра в одній особі. Шікамутсу, лежить у тім, що він перший зважився на світські сюжети, на зміну обстановки, на поширення діяльогу, на введення жінок акторок і залив сцену кровю та трупами. У пєсах, які ми мали нагоду бачити у Львові є всі ці головні риси. Три народні танці дають поняття про давній народній репертуар.

Те, що вражає нас у всіх цих пєсах від першої хвилини — це багаті золототкані костюми, наче фелони, і притишений горляний голос акторів. Оба ці елементи — вікова спадщина японського театру. Примітивний хор поза сценою — третій. Танці не захоплюють нас ні трохи. Обмежені, стримані порухи нагадують найбільше первісні хороводи деяких наших глухих закутин; куди їм до вихилясів нашої коломийки або розмаху якогось аркана! Хвилинами нагадуємо собі кімнатну шведську руханку.

Глядач, що шукав невинно в діяльогах якихсь знайомих звуків, щоби щось розуміти, сходить зовсім на манівці. Кожна чужинна, зовсім незрозуміла для нас мова, має власну гармонію себто своєрідну красу важко доступну для чужинців. Далі: два-три звичайні слова, які чуємо зі сцени у зрозумілій мові розбуджують у нас цілу гаму почувань і думок, яких не маємо, коли не розуміємо слів. Не інакше з мімікою та жестами. Вже міміка та жести анґлійців, настільки ріжні від славянських, що часто можемо помилитися щодо їх дійсного значіння: чи вони є виявом задоволення чи обурення.

Дивлячись на японську пєсу, бракує нам ще одної, найважнішої нитки порозуміння авдиторії з акторами: спільноти переживання дії, змальованої проблеми. Головний сюжет японського театру — проблема лицарської чести та помсти, звязаний якнайтісніше з релігійним світоглядом і історичною традицією. Їхня національна релігія „шінтоїзм" це одна з найменше абстрактних, найбільше прозаїчних релігійних систем світа; все, що належить до царини уяви та метафізики відкинене з неї. Тим-то й японський театр і незвичайно багата (на скількість продукції) японська лірична поезія передають тільки дуже реальні події буденного життя, не полишаючи ніякого простору для гри уяви.

Закінчення пєс традиційним „гаракірі" — вичерпує всі проблеми: герой, як і громадянин, виконує свій обовязок, наче платив би податок, наскрізь формально — на цю тему нема причини ні попадати в лірику ні в фільософію. Так каже принятий закон. Тому не диво, що в Японії „Гамлет", „Юлій Цезар" та „Коріолян" Шекспіра або „Нора" Ібсена є пєси принципіяльно безглузді, незрозумілі, бо їхні герої боряться з сумнівами, яких патріот-японець, ще й шляхтич, мати не може.

З усім тим наш глядач міг запримітити, що навіть в японськім театрі є деякі дрібні побутові риски, що нагадують наш народній театр. Сільська дівчина приймаючи освідчини мне запаску і так само спускає очі як у нас, бідний селянин так само прохає вибачення у свого пана, сцена в лісі з розбишаками не ріжниться нічим від якоїнебудь із наших „Верховинців, а вся сцена розпуки на вид труна дорогої особи аж до окликів жаху та жестів — вповні так нам зрозуміла.

Підчас усієї вистави не сходила з голови думка: який успіх міг би мати у світі добре вирежісерований наш „Гриць" або „Вій" з добрими танцюристами, з гарними народніми костюмами, зразковим хором. Японський театр і балет не обмилися до нашого, навіть у найкращих своїх творах: театр не має майже нічого оригінального і віками годувався маріонетками, від 200 літ позичав дещо від китайців, а від 1879 р. наслідує репертуар европейський у довільних, самовільних переробках.

Все те не має нічого спільного з деякими привабами японського наскрізь натуралістичного мистецтва, якими так захоплювалися Ґонкури або з наївною лірикою, що черпає свої вражіння безпосередньо зором із зовнішнього світа, докидаючи наївну рефлєксію.

Між львівською авдиторією можна було ствердити одно цікаве явище: неодин глядач пробував ловити зі сцени слова і повторяти їх. Коли наречена в розпуці за життя свого нареченого залебеділа над ним кілька разів: „ціс-ціке-тес!" — на салі, немов би повіяло поезією. Обривисті склади, немов слова любовних телеґрам, складаються в Японії на лірику, що квітне незмінна від віків. Тим, які не мали змоги почути цю мову зі сцени (головокружні ціни місць!), цікаво мабуть буде бодай поглянути на зразки поезії з країни „вишневих садів" і „вічно сходячого сонця".

Ось коротка пісонька славного поета Іккін і у традиційній, незмінній формі:

Йо но нака ні
Неру годо раку ва
Накарікері;
Укі йо но бака ва
Окіте гатараку.

У солодкім сні
Єдина розкіш вся...
Що її рівня?
Ах, лише дурна юрба
В праці тратить дні.

Такі вірші без рим у тій самій формі, 5 і 7-складовій, пишуть усі. Часописи, що розписують конкурси на найкращу поему весною призначують першу нагороду 5 золотих, а дальші по 50 і 30 сот. І на конкурс шлють свої твори робітники, професійні письменники і... королева.

Бо в Японії поезія є буденним хлібом. Все питання тільки в тому: чи на цьому виграє поезія, чи буденщина?

м. р.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗАКОРДОННА КОМІСІЯ.

Голувко полемізує. — Справа еп. Чарнецького. — Пацифікація. — Конкордат.

У суботу в соймовій комісії закордонних справ йшла далі дискусія над експозе мін. Залеського. Промовляв б. соціяліст **Голувко** (ББ) Він боронив політику міністра Залеського. Сказав, що Польща не може заключати окремішнього пакту з СРСР. Коли Франція робить уступки Німеччині, то й Польща, як союзниця Франції не може ломити тієї лінії. **Трактат,** який Польща підписала **в справі меншин,** треба змінити. Коли Дмовський та Падеревський підписали той трактат, то тоді було таке міжнародне положення і треба було це зробити. Тепер показалося, що той трактат зовсім не вніс успокоєння, про яке говорив Клемансо. Чужинці (Вандервельд, п-і Філіпс) повчають Польщу, а вони не хотіли би, щоби Польща мішалася в справи їх держави.

Опісля пос. Голувко звертається до укр. послів і каже:

Пос. Олесницький має рацію, що ріжні закони, які торкаються українців не є виконувані, та ви самі не хочете того. В першім нормальнім соймі клюб ППС хотів внести закон про український університет, а ви внесення не підписали. Кожен закон має тоді рацію істнування, коли його друга сторона приймає, а не тоді коли його бойкотує кажучи, що це все за мало. Закордон повинен би знати заяви, які панове робили в попередніх соймах. Ви, українці, на роздоріжжі. Або будете льояльними горожанами держави, і тоді багато річей, досі не полагоджених, буде полагоджено, або, коли підете до Женеви, то не дивуйтеся, що польська суспільність в імя тієї нерівности в трактуванні меншинових трактатів, про яку я говорив, — займе супроти ваших хочаб і справедливих домагань і зажалень відповідне становище. Це психольоґічно зрозуміле. Ваша брошура про пацифікацію одностороння, ви не помістили там фотографій спалених польських дворів і селянських хат, і нічого в ній не говорите про саботаж. Уряд занадто шанує себе, щоби з вами, слабими, „гнобленими" — процесувався на міжнароднім терені. Той, хто робив пацифікацію, знаменито розумів усі некорисні, хвилеві наслідки, які вийдуть із того, одначе добре заслужився також для української суспільности взглядами, короткими репресіями й охоронив країну від огню громадянської війни. Коли станете на становищі, що Польща в Сх. Галичині не має нічого до говорення — мусите цю боротьбу програти, бо половина місцевого громадянства буде проти вас. Коли підете до Женеви, то нам робитимуть там прикрости, та я радив би не рахувати на це, що хтось чужий присилує Польщу полагоджувати ваші домагання — це є шлях довший та непевний і мусить викликати в польській суспільности зрозумілий відрух.

Голова комісії пос. **Радзівіл** (ББ) м. ін. сказав: Заторкнена тут **справа східної церкви** дуже важна. В одній подробиці помиляється пос. Стронський. **Епископ Чарнецький не підлягатиме юрисдикції архиеп. Шептицького, невірне теж начеб Ватикан обійшов деякі точки конкордату. Може бути, що є недомагання в нашім конкордаті, одначе Ап. Столиця має в кожній хвилі свободу, не питаючи польського уряду, іменувати еп.-суфраґанів у кожній дієцезії. Формально воно так, що нововисвячений епископ є суфраґаном рівночасно виленської, пинської та волинської дієцезії й підлягає виключно юрисдикції даного епископа. Польський уряд не міг спротивитися тому іменуванню, тому й Ап. Столиця не обійшла конкордату ані польський уряд нічого не занедбав.** Маємо всі до уряду горяче прохання, щоби присвятив пильну увагу справі сх. обряду. Справа в цьому, щоби підшукати якусь напрямну, яка не загрожувала би інтересам польської держави, а рівночасно, щоби задовольняла відвічні постуляти Ватикану в справі унії. Можу лише бути вдячний пп. Мацкевичові та Стронському, що торкнулися тієї справи.

Щодо польсько-німецьких взаємин мене особисто вважають і в Польщі і в Німеччині одним із тих польських політиків, які розуміють конечність деякої польсько-німецької співпраці. Одначе я не можу трактувати польсько-німецького конфлікту як щось переходового. Це історичний процес. Ми раз, у 1772 р., той процес програли. Це противенство траґічне, яке нас ділить від Німеччини, а в дійсности від Прусії. Яка на це рада? Мусимо бути внутр. сильні, щоби не повторилося програння процесу, мусимо всі в Польщі зрозуміти та мусить це зрозуміти і Европа, що тепер відграється в Польщі.

Вибори, Берестя, пацифікація, це дуже сумні епізоди тієї переміни в Польщі. Хай панове вірять, що ні для мене, ні для бльоку ні для уряду не було причиною до радощів, коли ми довідалися, що була пацифікація, що частину наших давніх товаришів замкнено в твердині, піддано дуже гострому режімові, що були побиті. Панове самі в своїй совісті переконані, що з причини того всього, що було ост. місяцями, та що може мусіло бути, ми терпіли морально може ще більше, ніж інші терпіли фізично. Ходить про те, що в Польщі відбувається істор. процес. За тиждень буде бесіда про реформу конституції. Це буде дальшим етапом процесу. Метою процесу є дати Польщі хребет.

Як останній відповідав на закиди мін. **Залеський.** Конкордат має постанови оконечні і їх уряд виконує точно. Інші справи годі було полагодити підчас підписування конкордату. Щодо них є постанови, що їх рішатиметься в будучині. То були найтрудніші справи і до нині годі було найти полагоду, що всіх задоволила би. Щодо нового сх. обряду, то урядові лежить ця справа на серці й обєктивне відношення до тієї справи ББ і опозиції влекшить лише полагодження справи. Польський уряд іще переговорює з Ватиканом у тій справі.

БОМБА В СУДІ.

У румунськім місті Ґалаці в суді перед розправою проти комуністичних терористів вибухла бомба. Ранила одного військового. Атентатчик видно хотів так знищити документи.

АТЕНТАНТ НА АЛЬБАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

На альбанського короля, який тепер є у Відні (де лічиться з жолудкової недуги), альбанські терористи виконали револьверовий атентат, коли він після представлення в держ. опері всідав до авта. Король Ахмед Зоґу вийшов цiло. Згинув майор Тополяні, а двірський міністр Лібахов був ранений. Поліція арештувала трьох атентатчиків, бувших альбанських старшин Азіза Камі, Ґельосі та Ндаґа.

Керовник віденської дирекції поліції Брайде сказав журналістам, що перед приїздом короля Зоґу до Відня заявив був мужам довіря альбанської кольонії, що колиб альбанці почали щонебудь проти короля, уряд скасує право азилю для альбанців. Мужі довіря обіцяли, що кольонія буде льояльна. Тому, що зломили це приречення австр. уряд виселить усю альбанську кольонію з Відня. Поліція арештувала ще двох альбанців, підозрілих в атентаті. Автомобіль подіравлений 15 кулями. З напрямку куль виходить що стріляло 4—5 людей.

—o—

НОВИНКИ

— **Солідарність наших кооператив.** Нам пишуть: „В Заставчі в Підгаєччині є кооператива „Самопоміч", яка в осені мин. року з відомих причин підупала так, що не могла ніяк далі розвиватись. Але кооператива „Згода" з Яблонівчи позичила цій „Самопомочі" більшу суму гроша без відсотків і тепер кооператива в Заставчу помалу знов двигається з упадку. Це гарний приклад солідарности наших кооператив".

— **На карти „Рідної Школи", що звільняють від алькогольних напитків** зложили в золотих отсі Вп. Громадяни(ки) з **Мостів Великих:** з нагоди прощання учительки З. Калужницької, секретарки кружка „Рідної Школи": Зенона Калужницька 30, Теофіль Рибачевський 25, д-р Іван Малко 10, по 5: о. Василь Клос, Софія Тимкевич, Юлія Тимкевич, Малкова Олеся, о. Гоцький Олекса і о. Гумецький Юліян, по 3: Гладишевський Іван, Ізля Савчак і Анна Савчак та Карпова Марія 2 — разом 106; з нагоди Празника Різдва Христового і Нового Року: Мартин Айхаер 5. — Хто слідуючий?

— **Матірне серце.** В Рошневі, пов. Товмач, Катерина Фридрак привела на світ нешлюбну дитину, а бажаючи її позбутись, облила немовля окропом, від чого дитина померла. Катерину Ф. арештовано, а поліція веде слідство в цій справі. — Так само в Білобожниці під Чортковом Осипа Куделевська спричинила смерть нешлюбної дитини.

— **Памятник гетьмана Яблоновського не буде позолочений.** Міська Рада у Львові на внесок д-ра Дверницького ухвалила, що памятник гетьмана Яблоновського без потреби позолочений, мусить бути відзолочений так, щоби своїм золотим блеском не вражав прикро людей, які мають естетичний смак. Справа йде про памятник на Трибунальській площі у Львові, про який в нас вже згадувалось.

— **Наслідки забобонів.** В Лисці мешкав 70-літний жид Гальперн, який має славу великого знавця Талмуду і „Кабали". Сидячи вічно над „Кабалою" цей жид вичитав, чи думав, що вичитав, начебто жид, який в 70-ім році життя скочить в ночі до води, очищується від усіх гріхів. Вечором Гальперн сказав дочці, що хоче тим чином очиститись від гріхів, а коли всі спали, старушок пішов на подвіря і скочив до керниці, а вранці дочка витягнула вже тільки трупа свого забобонного батька.

— **Крішна Мурті їде до Польщі?** З Варшави подають, що в квітні до Польщі приїде відомий гіндуський фільософ Крішна Мурті, якого теософи звуть „Світлом зі Сходу" і пророком. Крішна Мурті виголосить у Варшаві реферат п. з. „Загадка життя".

— **Самовбивство лікаря-емігранта.** В Брикулі Старій в Теребовельщині отруївся через нужду російський емігрант, лікар Павло Анісімов. Довший час він старався дістати дозвіл на поворот до вітчини, але радянське посольство у Варшаві не хотіло дати йому пашпорту. Цікаве, що цей емігрант, маючи колись гроші, позичив кільком особам на векслі 500 долярів, але довжники не звертали довгів, що і було одною з причин нужди й самовбивства цього лікаря. Анісімов залишив лист, в якому вексклі на 250 долярів записав для своєї служниці Теклі Петрик, а вексель на других 250 долярів для російських емігрантів.

— **Прогнали автора „Першої бригади".** „Дзєннік Віленські" (з 20. II.) повідомляє, що у легіонових колах викликала сензацію вістка, що автора пісні „Перша бриґада" полк. Андр. Галацінського звільнили зовсім зі становища старости в Бжеску. Урядування старости Галацінського було багате в такі „кавалки", що зїхала спеціяльна воєвідська комісія наслідком ріжних заажалень.

— **Коли румунський вояк може женитись.** Румунське міністерство війни видало новий розпорядок, згідно з яким старшина румунської армії може оженитись лиш тоді, як він, або наречена мають 40.000 леїв річного доходу. Колиж старшина жениться з дочкою старшини, то вистарчає 25.000 річного доходу з його, або її маєтку. Женитись з дівчиною без приданого, може тільки старшина, який крім пенсії має маєток. Підстаршина постійної військової служби може женитись лише з дівчиною, яка має 5 тисяч леїв річного прибутку.

— **Божевільний знищив образ Рембрандта.** До музею в Амстердамі прийшов божевільний чоловік, який, побачивши картину Рембрандта „Анатомія д-ра Даймана" кинувся на неї з ножем і порубав її так, що цей знаменитий образ в шістьох місцях ушкоджений. Божевільного ворога картин Рембрандта арештовано.

— **Гарматні стріли над Берліном.** Прочитавши собі цей заголовок новинки, не думай читачу, що в Берліні вибухла революція гітлерівців і що там вже грають гармати. Ні, це було так: В західній дільниці Берліна живе б. старшина артилерії Іван Лявтін, який був ранений на війні в голову і відтоді був трохи ненормальний. Цілими літами він сидів над ретортами, запевняв усіх, що винайде такий вибуховий матеріял, який всю Францію висадить у повітря та працював над винаходом нової гармати й амуніції. В останніх часах він засипував міністерство війни просьбами, щоби опатентувало його нову гармату, яку він вже винайшов. Мін-ство вважало його маняком і навіть не відповідало. Іван Лявтін так обурився легковаженням мін-ства супроти його винаходу, що витягнув свою гармату на балькон свого дому і 5 раз вистрілив з неї. На вулицях вчинилась паніка, бо це була 6. година вечора і вулиці були залиті людьми. На щастя всі гранати впали на новозбудований дім, де ще ніхто не мешкав і не наробили великої шкоди. Цього гарматчика арештовано і він зізнав, що стріляв тому, щоби Берлін почув, що він справді винайшов нову гармату. Його інтернували в заведенні для умово хорих.

— **Самовбивство визначної малярки.** Відома німецька малярка Ерна Франк добровільно покинула цей світ. Причиною самовбивства цієї талановитої і молодої малярки, яка залишила найбільше праць в ділянці графіки, була душевна депресія. Тіло її спалено в крематорії. Цього вимагала вона в листі, залишенім на столі.

— **Розкопки в Іраку.** Археольоґічна експедиція з Оксфорду відкрила в Іраку руїни храму богині землі Арури. Цю святиню будували перші сумерійські царі пять тисяч літ перед Христом і археольоги вважають, що це найстарша капітольна будова, яку досі знаємо. Ці руїни викопано недалеко храму Навуходоносора. Під храмом є гробниці сумерійських царів, яких, як видно, поховали разом з їхніми домашніми звірятами, бо в гробницях найдено кости цих звірят, а навіть частини металевої упряжі. На стінах гробниці є клинові написі та різьба, яка представляє хлопця, що їде на струсі і крилатого дракона біля нього.

— **„Між білими і червоними".** На німецькім книжнім ринку появилась нова книжка під повищим заголовком. Написав її Едвін Еріх Двінґер. Як молодий хлопець пішов він добровольцем до німецької армії і як хорунжий попав до московської неволі. Перейшовши всі таборові етапи в Сибірі, пробував втікати з полону вже після світової війни, щоб скорше добитись до дому. Це йому не пощастило. Його зловили і він поневолі мусів вступити в московську армію Колчака, що воювала проти большовиків. З цією армією перейшов він весь Сибір до Байкальського Озера. Досі лиш загально було відомо, як відбувався цей похід через Сибір, що одначе в цьому поході через Сибір витерпіли люди, це не було відомим. Двінґер спеціяльно спинився над поступуванням чехів у Сибірі. На думку автора вони були винні в усьому. Як свідок всього, що там ділось, подає автор факти знущання чеських полонених, зорганізованих в леґіони, над німцями і австрійцями. Пятнується також поступок чехів, що видали большовикам Колчака тоді, коли їм вже його не було потрібно. Вчинок цей можна виправдати тим, що чехи хотіли урятувати свою армію перед знищенням і перевести її в цілости до вітчини. Як виходить зі споминів Двінґера, причиною катастрофи армії Колчака в Сибірі були українські відділи, які прорвали фронт Колчака в Уралі і примусили армію до відвороту, який закінчився так трагічно. — **М. С.**

— **Особисті вісти.** Промоція п. Ростислава Льва Лепкого, сина відомого нашого поета і професора університету в Кракові, на доктора природничих наук відбулася дня 14. лютого н. р. в чеськім університеті у Празі.

— **Застарілі рани,** рожа, ропняки, упухлина викликують відразу серед окруження. Тому не треба занедбувати тих недомагань, а негайно взятися до лічення, тимбільше, що є лік, який зовсім без болів і швидко лічить. Є це **Kamphenol Matyai,** рідина, яка єднає в собі прикмети камфори і карболю, найсильнішого десинфекційного середника. Ділання **Kamphenol-ю** полягає на тому, що камфора скорше щезає, а увільнений через те карболевий квас ділає віджажуючо на рану. Дивним способом карболевий квас, завдяки получению з камфорою, затрачує свої жручі прикмети, так, що **Kamphenol-ем** можна поляти рану, а не відчувається болю. Лічення **Kamphenol-ем** є таке успішне і скоре, що не слід ані одного дня зволікати, але негайно домагатися в аптиці або дроґерії **Kamphenol-ю Матуя** з маркою **„Palma"** і взятися до лічення. — **Д-р Л. К.** 1006

— **Справлення помилки.** В останнім (40) числі „Діла" в звідомленні „З судової салі" 16. рядок згори замість **„Оборонець д-р Шухевич"** складачі через помилку зложили **„Оборонець д-р Глушкевич"**, хоч з цілої розправи видно, що посла Кохана боронив д-р Шухевич.

З театру.

Великий Театр: „ЛЯЛЬКА" — оперетка Одрана.

Відгребання цієї старої оперетки, колись дуже популярної і загально любленої, можна повитати, бо вона, з уваги на гарну музику і добре лібретто, на це вповні заслуговувала. Інша річ, що виставлено „Ляльку" в неконче відповідному часі (саме після великого успіху премієри муз. комедії „Як стати багатим і щасливим"), тому не диво, що саля великого театру світила пустками.

В ролі ляльки виступила п-на Фонтанівна що опрацювала досконало як вокально, так і сценічно свою партію. Дуже добрим її партнером був п. Ґрушинський, що заслужив собі на похвалу з кожного погляду. З інших виконавців варто піднести гарний спів п. Романовського і виступ Рушковського та Шослянда, що внесли на сцену багато веселости. В ролі фабриканта ляльок Гілярінса показався нам з найкращої сторінки п. Фолянський, що пописувався теж актуальними дотепами. Він-же й режисерував виставу.

Позатим подобався ще балет ляльок, зокрема виступ „бляшаних жовнірів". Хори, вишколені п. Польчінетті, співали бездоганно. Диригував п. Гужинський. **І. Н.**

Дописи.

ТУРЧАНЩИНА. *(Ювилей філії „Просвіти" в Турці.)* Одним з найтемніших і найбідніших наших повітів є безперечно Турчанщина. До 1906 р. через недостачу залізниці, повіт відірваний від світа, представляв культурно вигляд зперед 500 літ. На 74 громад усього 15 шкіл, розкинені по далеких вершках гір селянські хати, лиха комунікація наслідком недостачі мостів і кладок („лавок" у бойків), майже в цілости русофільське духовенство, яке не могло вносити в маси живого духа, повна неграмотність і примітивізм у господарюванні — отсе стан, в якому в 1905 році починає перші свої кроки філія „Просвіти". Тому-то святкування 25-ліття філії, яке відбулося 2. лютого 1931 р. в Турці, має виїмкове значіння. У святі взяли участь: посол Галущинський, як голова Головного Виділу „Просвіти" і посол Великанович, велике число селянства та майже в цілости інтеліґенція з міста й повіту. На програму свята складались такі точки: 1) Передполуднем Служба Божа за померших членів філії черговї Загальні Збори, на яких переведено вибір нового Виділу з головою о. Федевичем на чолі. 2) Пополудні аматорський кружок при філії дав виставу „Підгіряни" за безплатними вступами. Саля була переповнена. 3) Вечером в год. 20. відбулася святочна академія, на якій вступне слово виголосив пос. Галущинський, витаний френетичними оплесками. Хорові продукції виконав, як звичайно, з великим успіхом, хор читальні „Просвіти" в Турці під диригентурою просвітянського організатора п. Горечка, а історію філії подав її живучий найстарший член, пос. Великанович. Крім цього на програму свята складалися прекрасні декламації маленьких дівчаток нства Даниловичів і Левицьких та привіти. Від усіх турчанських установ зложив привіт д-р Кондрат від читальні, (.....) о. Михнівця, Смол... також відчитано письменні привіти. Свято ... учив довголітній голова філії о. Іван Федевич. З історії філії довідалися ми, в яких тяжких обставинах виростала філія і з якими трудношами моральними й матеріяльними вона мусіла і досі мусить боротися. Ціла праця спочивала на плечах таких одиниць, як бл. п. д-р Омелян Левицький, бл. п. незабутній о. Мороз Григорій та бувший парох Бельови о. Хтей і ін. Найбільше читалень заложено в часі праці д-ра Левицького, який кожної неділі з д-ром Курбасом виїздив на села і працював над національним освідомленням селян. Вершиною здобутку філії було купно в р. 1910 власної реальности в середмісті, в якій уже в останніх роках збудовано велику салю до вистав і зборів. Хату плачено головно жертвами нечисленної і небогатої інтеліґенції. В ювилейному році можна ствердити без перебільшення, що повіт стоїть майже в цілости під українським прапором і національне освідомлення зростає з дня на день. Побажатиб тільки, щоби якнайскорше упорядковано фонди філії та засіяно весь повіт читальнями, а також національними часописами і книжками!

—o—

СПОРТ

ЛЕЩАТАРСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Відбулися вони в неділю 15. ц. м. як т. зв. краєві змагання (взяли в них участь тільки змагуни (ики) зі Львова). Слід зазначити, що цього року у Львові були це треті з черги змагання в лещатарських бігах, бо 30. I. улаштував шкільний кружок „Сагайдачний" біг на 8 км. при старті 12 змагунів, лещатарська секція „С.-Б." уладила 8. II. біг 12 км. при участи 9 змагунів, а змагання з 15. II. уладжував Карпатський Лещ. Клюб при участи 22 змагунів і змагунок. Стартували вони від К. Л. К., лещ. секції „С.-Б." в У. О. С. К-у.

Скажете мало учасників. Я заопоную. Мусите зейже знати, що: 1) Старші вважають за революцію, як молодь возьме лещата на ноги. Радше бачать їх з картами до ферблю в руках (адже при тім спорті не можна зломити випадково руки, а що можна зломити характер, це байдуже). 2) Цьогорічний карнавал занадто рвучкий, аби не зміг відорвати молоді від спорту. 3) Знана річ, що наші Луги й Соколи вважають за свою працю давати аматорські вистави і т. п., тільки не займатися найважнішим, щодо їхньої ділянки праці належить, себто фізичним вихованням. Хоча Львів сам має 13 товариств руханкових чи спортових, то тішуся, що бодай 3 з них виставили змагунів до цих змагань.

Біги були інтересні не лиш ріжнородністю конкуренцій, але й тим, чи мандрівні нагороди перейдуть уже на власність. Треба їх здобути тричі, щоби стали власністю змагуна чи змагунки. Їх боронили п. Ів. Мриц і п-а Н. Говикович.

І ці змагання мали свій старт і мету на Погулянці. Пані бігали 5 км., молодняк 9 км., а мущини і старші 18 км. Дорога в довжині була повна, якщо яких 300 до 600 м. не довша. Жіноча дорога вела зразу в підхід і обхід ліса, до гостинця зеленої рогачки, вертала назад, оббігала костелок на Погулянці, вертала назад довкруги Погулянки і кінчилася розмашним зїздом до мети при реставрації. На загал доволі трудна задля зледоватіння дороги чи прикрости зїздів. До бігу стануло 7 пань. Перше місце здобула п-а Н. Говикович. Тимсамим здобула (вже втретє) мандрівну нагороду, на цей раз на власність. Прийшла в часі 48 м. 37 сек. Другою була п-а М. Рогожівна, третя Д. Федак, четв. початкуюча Дмоховська Д. Всі чотири з К. Л К. і йшли добрим кроком та віддихом; треба лише декотрим ліпше опанувати техніку бігу по плоскім терені.

Молодики, що бігли 9 км., мали чи не найтяжчий біг. Підходом і обходом та зїздом брали лісок на Погулянці, як жінки, підбігали на Пасіки, зїзжали на Клекічці, аби знова підійти і зїхати лісом та підходити на Дубину і зїздом та підходом вертати давньою дорогою до мети. До того по дорозі (як і мущини) мали до діла зі зледоватілим снігом, що ніс, і з ґіпсоватим снігом, що нагло гамував. Вибігло 5 змагунів, а першим прийшов Евгенів з „С.-Б." по 1 год. 2 м. 20 сек. Друге місце взяв Іванів, також „С.-Б.". Евгенова цікувала певність техніки і спокійні нерви.

В бігу 18 км. були дві кляси. Мущини від 18—30 літ і кляса старших понад 30 літ. В останній ставало двох змагунів, а в першій 8. Дорога, як молодиків, що вела по зїзді дальше лісом з підходом лісом у напрямі на Млинівці, щоби зїздити майже до гостинця Львів-Винники, бігти попри присілок Винник, маючи Лисівку ліворуч і попід ліс на Прищі вертати на давню дорогу й через півметок 9 км. іти вже дальше дорогою молодиків.

Випукання, промощення і визначення дороги коштувало доволі праці, бо полудневі склони були вже наполовину без снігу. І тут слід підчеркнути велику ревність молодих членів К. Л. К.: Бохенського, Федака, Чапельського, що виконали бездоганно цю працю.

Мені доводилося бачити змагунів у їхній дорозі. Декотрі денервувалися при підходах, інші губили віддих, ще інші не вміли розкладати економічно сил і по першім кільометрі були вичерпані фізично. Минулорічний противник Мрица заломився і психічно і фізично, чи — як кажуть — „спух". Пригадувався мені в дечім фронтовий бій з його ріжними типами.

В бігу 18 км. прийшов досконалий Ів. Мриц з К. Л. К. перший. Сатисфакція було його обсервувати при підході. Немов би по рівнині. Спокійно, певно, а через це й легко підлазив там, де іншим утікали лещата вниз, а кийки не хотіли помагати. Дорогу свою витягнув в 1 год. 37 м. і 57 сек. і тимсамим потягнув і мандрівну нагороду на власність. Несподіванкою був прихід як другого 17 м. по Мриці Я. Гладкого з У. С. С. К-у. Третім був Остапенко з „С.-Б.", четвертим Волода з „С.-Б.".

В клясі старших перший прийшов п. В. Паньків з К. Л. К. з часом 1 г. 50 м. 30 сек. Слід зазначити, що він уже втретє рік по році стає до змагань, а своїм часом відбутої дороги був далеко ліпший від кількох з попередньої кляси. Другий прийшов інж. Евген Лициняк.

Це були 5-ті з черги лещатарські змагання, які уладив К. Л. К. Перші відбулися в р. 1927.

Слід би вже в найближчому часі уладити хоч би пробні змагання в скоці, а також і зїздовий біг.

Blue boy.

P. S. Роздача нагород відбудеться 28. II. в год. 7. веч. у Народній Гостинниці. Просимо всіх лещатарів та прихильників лещат спорту численно явитися

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Лев Мікош. Дня 13. лютого помер у білгородській лічниці Лев Мікош, бувш. однорічний десятник УСС та УГА. Покійний народився 11. травня 1900 р. в Кіцмані на Буковині і як 17-літній хлопець вступив у ряди УСС., щоб боротись за волю Рідного Краю. Він залишився вірним і щирим борцем аж до останнього дня істнування УГА. Після того перейшов до Чехословаччини, де ждав, глибоко віруючи в те, що Україна знову покличе його в боротьбу за свою волю. В 1923 р. Покійний приїзджає до Білгороду в Югославії, де працює як приватний урядовець в одній віденській торговельній фірмі. Хороба, яку дістав підчас визвольної війни, труїла весь час його життя і з кожним роком вела його ближче до холодної могили. Перед кількома місяцями Покійний поклався до ліжка, з котрого вже йому не судилося більше встати. В жалібному проводі 15. лютого білгородська українська кольонія відпроваджувала свого товарища на останню дорогу. Під дощем і вітром білгородські українці відпроваджували на далеке кладовище свого скромного, але щирого товариша, забувши всі дотеперішні непорозуміння та розєднання, зливившись в одну родину. Жалібно грала музика, розвівалися тихо жовто-блакитні стяжки на вінках. З Покійним попрощався щирими словами від „Просвіти" в Білгороді п. Борисполець, а від УГА бувший її член п. Школьник. Спи спокійно, Дорогий Друже, нехай буде Тобі легкою вільна сербська земля.

Білгород, 17. II. 1931.

Один з УГА.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

о. д-р Ярослав Левицький: ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ПРОПОВІДНИКИ І ЇХ ТВОРИ. Львів, 1930. Накладом Греко-катол. Богословської Академії у Львові. Стор. 196. Формат 8°. Появилося в циклю „Праці Греко-катол. Богословської Академії у Львові". Виходить під проводом о. проф. д-ра Йосифа Сліпого. Том VIII.

Андрій Чайковський: „ОДАРКА", повістка для дітей з малюнками Петра Андрусіва. Друге поправлене видання. Львів 1931. Ціна 1.50 зол. Стор. 56. Форм. 16°.

Т. Якимчук: „ПРОСВІД на прилюдний тор, викликаний часом". — Невтомним бажанням Українського пісмоплекного Гуртка „Думка" в Парижі. Париж, січень 1931. Стор. 56. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ.

„УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО", орґан „Взаїмної Помочі Українського Вчительства". Ч. 3—4 Рік XIX. Львів, 1—15. лютого 1931. Зміст: Правнослужбові справи вчительства; Учительські справи в державних законодатних установах; Правно-службове положення вчительства в закордонних країнах; З життя нашої орґанізації; З руху міжнародніх учительських орґанізацій; Некрольоґ.

„ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО", журнал, що появляється у мовах російській та українській. Ч. 74. з 10. лютого 1931. Прага. Редактор І. А. Білий.

„КІНО", журнал кіно-фільмової індустрії. Рік II. Ч. 4 (8). Львів, дня 15. лютого 1931.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР", орґан Краевого Господарського Т-ва „Сільський Господар" у Львові. Річник XVII. Ч. 4. Львів, дня 15. лютого 1931 р.

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ", ілюстрований двотижневик новітньої господарки. Ч. 3. Рік IX. Рівне, лютий 1931.

„СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК", орґан Центрального Союзу українського студентства. Рік VIII. Ч. 11—12. Прага 1930.

„СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК", орґан Центрального Союзу українського студентства. Річник IX. Ч. 1—2. Прага 1931.

„NAWOZY SZTUCZNE", місячник. Ч. 2. За лютий 1931. Рік III. Варшава.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 23. лютого, година 7·30 веч. „Лялька", оперетка Одрана.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Понеділок, 23. лютого, година 7·30 веч. „Як стати багатим і щасливим", музична комедія.

Малий Міський Театр:

Понеділок, 23. лютого, година 7·30 веч. „Пригоди Ч. А. Пліна".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Жінка в бруку".

КОЛЬОСЕЙ: „Життя починається завтра" (Бенкрофт). „Щораз скорше" (Гар. Льойд).

ЛЕВ: Звукова фільма: „Тигриця" (Люпе Велез, Колін Мур). „За кулісами кабарету".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Жовтолиций капітан" і додатки.

ОАЗА: Звукова фільма: „Тройка".

ПАЛЯС: Звукова фільма в чеській мові „Цісарсько - королівський фельдмаршал" (Властa Бурієн).

ПАН: „Динаміт".

ПАСАЖ: „Кровавий порахунок". „Раз у житті" (комедія).

ПРОМІНЬ: „Останній приказ поруч. Ношти".

ФАТАМОРГАНА: „Вальс кохання". — „Заборонені години".

ХИМЕРА: „Зуля саксофоністка" (Анні Ондра).

СТИЛЕВЕ: „Анна Кареніна" (Грета Ґарбо, Дж. Ґільберт).

УТІХА: „Нічна пригода" (Карльо Альбіні). „Бриґадієр Жерар" (Род ля Рок).

Програма радіо.

Понеділок 23. II. 1931.

Варшава (1411,7) 23·00 Музика з готелю „Польонія". **Гельсінгфорс** (221,4) 17·00 Радіотріо. **Берлін** (419) 16·30 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 19·15 Вечір Бетовена. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт Шіґетія. **Прага** (486,2) 12·30 Радіоорхестра. **Відень** (516·3) 15·20 Концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 16·30 Концерт.

Вівторок 24. II. 1931.

Варшава (1411,7) 17·45 Симфонічний концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·25 Концерт. **Букарешт** (394,2) 16·00 Музика. **Берлін** (429) 18·20 Пісні Кароля Прохаски **Рим** (441,2) 17·00 Концерт, солісти. **Прага** (486,2) 16·30 Радіоорхестра. **Будапешт** (550,5) 19·30 „Шехерезада". **Харків** (937,5) 15.00 Концерт. **Ленінград** (1000) 15·30 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок 24. II. 1931.

12·10 Ґрамофонові плити. 15·00 Трансмісія з Варшави. 16·45 Авдиція для наймолодших. 17·00 Концерт 9-літного пяніста Штрікса. 17·15 Трансмісія з Кракова. 19·35 Трансмісія з Варшави.

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ДО ВИНАЙМУ умебльована кімната на 2 особи від 1. III. — Оглядати можна 4—5. Пекарська 48 II/6. 1530

ГРИБИ гарні вибирані (найменче 5 кг.) по 10 зол. 1 кг., повидла з чистих сливок на цукрі, бочілочка 5 кг. 14 зол., чиста овеча бриндзя, бочілочка 5 кг. 13 зол., пчільний мід з гір в 5 кґ. бляшанках по 23 зол., волоські горіхи, мішочок 5 кг. 17 зол., — висилає франко за післяплатою **МЕНДЕЛЬ ШТУММЕР, Косів к. Коломиї.** 1449 5—10

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Староводні жіночі годинники переробляємо на ручні. 437

ДЕНТИСТИЧНИЙ ТЕХНІК обізнаний з найновішими вимогами дентистичної техніки глядає посади зараз. Зголошення до Адміністр. „Діла" під „Технік". 1523 2—3

КАНД. АДВОК., покінчена судова практика, шукає місця у адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Солідний". 1527

НАСИПЛИ ліноleум, куркові хідники, меблеві матерії по конкуренційних цінах з удогідненням при купні. — **Енглендер, Ринок 8.** 1—2

ДІМ 3 покої і кухня, стайня, фронтовий город, на промислові ціли або молочне господарство до винайму або продажі в дільниці Львова — Клепарів. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Клепарів". 1529 1—2

Ширіть наш часопис!

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ і ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки.

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п. або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10